

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe unu anu 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe anu 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorile nefranate nu se primesc. — Manuscrisurile nu se retrămit.

N^o. 225.

Mercuri 9 (21) Octomvre.

1885.

Nou abonamentu

la

„Gazeta Transilvaniei”.

Cu 1 Octomvre st. v. 1885 se începe unu nou abonamentu, la care invităm pe toți onorații amici și sprijinitori ai foiei noastre.

Prețulu Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei luni 3 fl.

„șese „ 6 „

„ unu anu 12 „

Pentru România și străinătate:

pe trei luni 10 franci

„șese „ 20 „

„ unu anu 40 „

Rugăm pe domni abonenți, ca să bine-voiască a-și reînnoi de cu vreme abonamentulu, ca să nu se întrerupă expedițiunea diarului.

Domni ce se voru abonă din nou să binevoiască a arăta și posta ultimă.

•Administrațiunea •Gazetei Transilvaniei•.

Brașov, 8 (20) Octomvre 1885.

Erî am datu unu micu estrasă din importantulu discursă alu bărbatulu de stată cehă Dr. Rieger. Voim să întregim articulu nostru de erî publicându din cuvântu în cuvântu partea aceea a discursulu memorat, care ne reamintesce mai multu situațiunea noastră propriă.

Espunerile d-lui Rieger n'au lipsă de comentariu. Fiecare din noi trebuie să sântă greutatea cuvintelor sale și importanța lor pentru viitorea dezvoltare a lucrurilor în monarhia. Elu dîse între altele:

„Mai pre susu de tôte este centralisațiunea după care d-vostră toții umblați. Dér pentru ce centralisațiunea? Pentru că sunteți de părere că unu stată centralisat nu pôte fi decât numai germanu. Si atunci însu, e posibil, că ve veți puté înșela. Dacă această centralisațiune este unu vasă despre care presupuneți, că numai cu germanismu séu cu cuprinsu germanu pôte fi umplut, ve este fôrte dorit, dér dacă cugetați ca toții, că acestu vasă ar puté fi umplut cu substanțe amestecate séu cu alte substanțe, atunci nu mai aveți atâta dragoste cătră elu. Pôte că vom ajunge și acele țile, ca se vedem înmulțindu-se federalistii și autonomistii, unde se află ađi centralistii. Să ia guvernulu în batjocură, că nu și-a putut realiză programa sa de împăcare. Nu e numai guvernulu de vină, ci mare parte suntem și noi de vină.

Eu nu sunt admiratorulu ministeriului actualu și am spus'o în mai multe rânduri ministeriului-președinte că nu sunt mulțamit cu guvernulu séu. Eu impută întregulu ministeriu că pré se conduce în acțiunile sale de tôte impresiunile. Unu ministeru puternicu și care își cunoște datorințele sale trebuie să și aibă programa sa și să scie ce voesce să ajungă, și această precum și ceea ce prescrie constituțiunea trebuie să o și pună în practică, fără ca să întrebe ce va dîce Viena, ce va dîce diaristica, ce să va dîce în Germania?

În timpul mai nou s'a vorbit multu despre naționalizarea armatei și cu aceea voescu să liniștescă cercurile mai înalte, arătându, că și înarmată elementulu naționalu ia dimensiuni mai. Asta este o aparițiune a timpului. Dacă se impută ministerulu actualu această mi s'pare de totu naivă. Conte Taaffe n'a făcut naționalitățile, nici n'a creat elu certele naționalităților. Aceste au fost înainte de elu. Aduceți-vă aminte de regularizarea Boemiei prin

Koller, de starea de asediu, de încătușarea presei boemice care s'a practicat spre rușinea partidei liberale. Acum avem o armată populară și decât unu studentu a fost în decursulu anilor universitari unu Ceh séu Germanu înflăcărat, credeți, că deodată se va schimba? Lucrulu ar fi numai atunci critic séu periculos, când aceste sentimente ar fi periculoase. Dacă soldații nostri au sentimente boeme nu e nici unu pericolu. Unu soldat cu sentimente cehice se va lupta de două ori așa de vitejesce pentru monarhia. De altmintelea limba armatei nu vom atinge-o. Noi avem și o limbă a regementulu, pe care oficerii trebuie să o întrebuințeze. La noi, în serviciulu civilu însu funcționarii nu vor să vorbescă limba poporulu.

În Boemia pentru ce decurge cêrta între Nemți și între Cehi? Pentru că câteva sute de tineri, cari întră în serviciulu statulu nu voiesc să vorbescă și să învețe a doua limbă provincială. Se vorbește despre unu teritoriu separat limbistic germanu și că și acolo se fac școle cehice, dar cându se trimet sute de copii în aceste școle, credeți d-vostră că acesta o fac părinții lor, numai de ciudă? Pedagogii cei mai buni dîc, că înstrucțiunea nu se pôte face cu rezultate bune decât în limba maternă și d-vostră voiți să afirmați contrariulu?

Se dîce, că populațiunea aceea este numai fluctuantă, că sunt lucrători, asta însu nu e adevărat, că pe lângă lucrători, sunt comercianți, meseriași, și ingineri. Și de ar fi numai lucrători, este bine, este uman, este nobil, este liberalu a vorbi cu atâta dispreț despre ei. Asta este limbajulu fabricantulu liberalu, carele dîce: eu hrănesc 500 de lucrători și nu se gândesce, că pe elu îl hrănesc lucrătorii. Domni aceștia nu se mulțamesc, că lucrătorii îi îmbogățesce, ci voiesc să le răpescă și naționalitatea. Apoi lucrătorii nu plătesc dare? Omulu liberu trebuie să îngrijescă dér de lucrători ca și de cealaltă populațiune.

Multu se vorbește, că elementulu germanu i se cuvine după natura lucrulu egemonia în monarhia. Conducerea în societate va aveu o întotdeauna cel mai harnicu și cel ce este decisu a recunosce calitățile individuale ale celorlalți și a respecta și apreția justu trebuințele lor. Știți d-vostră bine că și asupra decisiunilor noastre bărbați germani au mare influență. Aceasta vine de sine. Dacă însu veți voi a-o stabili în lege această ar fi contra firei lucrurilor. Talentele se ivesc odată aici, odată dincolo în mare măsură. Trebuie să lăsați lucrurilor cursu liberu. Ca unu popor în principiu și pe cale naturală să aibă hegemonia este o imposibilitate și o vătămă pentru tôte celelalte popore.”

UNIREA BULGARILORŪ.

Telegramele cele mai noue:

Nișă, 16 Octomvre. Armata sêrbă n'a primitu nici unu ordin d'a trece fruntaria, după cum au afirmat unele diare; grosulu armatei sêrbesci este totu aci, gata de plecare în orice moment; numai incape îndoială însu că situațiunea actuală nu va puté ține multu timp încă. Serbia este otărâtă a nu-și licenția armata înainte d'a dobândi compensațiile pe cari le cere. Se dîce, că ministru președinte alu Serbiei, d. Garacianin ar fi vorbitu într'unu modu fôrte mândru cătră reprezentanții puterilor, cari îl indemnau să fiă prudentu, elu a răspus că Serbia nu va urma altu stat decât acela alu intereselor sale.

Salonic, 16 Octomvre. Tôtă armata turcească care se afla aci, a plecat parte la Ianina, parte la Bitolia. Pentru momentu nu se află aci decât unu batalion de infanteriă și 2 escadrone cavaleriă. Regimentele cum sosesc din Asia mică sunt îndreptate parte spre granița Serbiei, parte spre aceea a Greciei. În Macedonia se află în momentulu d

turci. În portu se află două vase turcesci, cari pleacă mâne dimineța la Ismit pentru a lua alte trupe.

Filipopol, 16 Octomvre. Scirea, că între Austro-Ungaria și Rusia s'ar fi stabilitu o deplină înțelegere în privința restabilirii statulu quo ante, a causat o mare mâhnire. Poporul bulgaru, dacă se va adeveri aceasta și dacă Turcii vor intra în Rumelia, este gata la rezistența cea mai desperată. Pare a se adeveri scirea că Turcii nu așteptă decât deplina mobilizare a armatei pentru a intra în Rumelia.

Constantinopol, 17 Octomvre. Sultanulu este fôrte afectat din cauza multelor denunțări de comploturi ce i se fac de câtuva timp; paza palatulu a trebuit să fiă întărită și în nici unu casu Sultanulu nu va deșerta capitala de trupe. — Poporațiunea musulmană e fôrte iritată și cere o grabnică pedepsire a rebelilor. Pôrta e fôrte nedumerită din cauza acestei inflăcărări a spiritulu publicu și e mare temere, că Turcia va lua o otărîre decisivă, mai curându chiar decât se crede. Ađi dimineța au sosit știri despre noue încêrări la frontarii.

Varna, 18 Octomvre. Prin cercurile bine informate din Constantinopol se vorbește, că mari neînțelegeri aru domni între puteri și că intrunirea ambasadorilor n'a putut ajunge la cel mai micu rezultat; se dîce că această intrunire a fost amânată pentru o lună de țile, cu alte cuvinte ad calendas graecas. Până într'o lună de țile, nu voru mai vorbi diplomați, ci evenimentele. Pôrta urmază narmările, deși pe o scară mai puțină întinsă, căci e probabil că Turcia nu va avea a face decât cu Serbia, puterile fiind dispuse a face cea mai mare presiune asupra Greciei. Mâne se așteptă 3 batalione de infanteriă venind din Trapezunt.

Belgrad, 18 Octomvre. E cu totul falsă, scirea că situațiunea se va prelungi fără turburări până la primăveră. Până atunci Serbia și-ar slei cu totul puterile și nu ar mai putea întreprinde nici o acțiune serioasă; pe de altă parte, guvernulu sêrbesc nu pôte licenția armata, în așteptarea primăverii; această licențiere ar echivala cu o renunțare la ori-ce compensații și Serbia nu voesce să renunțe cu ori-ce preț. D'a lungulu frontariei bulgăresci s'au format bande de emigranți sêrbi, cari plănuesc o năvlire în Serbia. Dacă Bulgaria nu va lua măsuri energice pentru împrăștierea acestor bande, nu mai incape îndoială, că guvernulu sêrbesc va fi nevoit să înainteze cu trupele în Bulgaria pentru a înlătura ori-ce pericolu din această parte. Până acum Bulgarii n'au făcutu nimic pentru a da o dréptă satisfacere Serbiei; trupele cari erau la granița sêrbescă au primit ordinul să plece la Kustendil, așa încâtu tötă frontiera dinspre Serbia e în mâna acelor emigranți.

Sofia, 18 Octomvre. Deorece Serbia n'a răspus până acum la reprezentațiile verbale ale guvernulu bulgărescu cu privire la uneltirile agitatorilor sêrbi în districtele bulgare dela granițe, de aceea guvernulu princiaru predă ađi agentulu grecescu Rhangabé, însărcinat cu conducerea afacerilor sêrbesci, o notă oficială cu privire la acesta.

Bucuresci, 18 Octomvre. Telegrama din Filipopol devesc scirea publicată deja de Voința Națională, că între Turci și Bulgari s'au schimbatu împușcături la granița Rumeliei ostice și că au fostu morți și răniți. Această luptă de tiralori se atribue Turcilor și prințulu Alexandru a dat ordinu, ca în casu de repetire să răspundă Bulgarii cu tötă energia la împușcăturile Turcilor. Bulgarii se tem de unu atac alu Turcilor atâtu dela Mustafa-pașa câtu și dela Kustendil.

Bruzela, 18 Octomvre. „Nord,” care se scia că e inspirat de cabinetulu din Petersburg, exprimă necesitate d'a se depune prințulu Alexandru.

Petersburg, 18 Octomvre. „Novoje Vremja” anunță din isvoru fôrte siguru, că sgomotulu despre o înțelegere separată între Sultanulu și prințulu Alexandru este cu totul falsu.

Berlin, 18 Octomvre. „Nord. Allg. Ztg” condamnă pasulu micelor state balcanice, dîcându că nu se voru espune pericolulu războiulu 300 milioane de Europei, fiindu că trei mici state din Balcani rațiune de abia

SCRILE ȚILEI.

Totul calunniilor au fost și scrierile alarmătoare din Ighiu și Zlatna date de foile ungurești. »Kol. Köz.« le desminte. Vorba e, că ați calumniând și mâne desmițându, fi-vor să spălate fețișoarele foilor „patriotice”? Nu credem, e grăasă obrăznicia cu care se infieră.

—0—

Nesăbuitul „Ellenzék” scrie, că învățătorul și cantorul [din Clușiu I. Mureșanu, care a vândut Joia trecută aspirațiunii irredentiste în piața Clușului] — așa se exprimă cōda coșutistă — a fost condamnat de judecătoria de cerc a orașului la o săptămână arest și 10 fl. amendă. Foia calunniilor dăce, că de aceea s'a condamnat numai la atâta, fiind că însuși cumpărătorul cartofilor, jidovul Allenberg, s'a rugat de judecătoria, ca să dea o pedepsă cât mai ușoară. Sentința dovedește, că alarma dată despre amenințările numitului învățător la adresa Ungurilor a fost o calumnia ellenzekiană. Adevăratul motiv al condamnării foia calunniilor nu l'u spune, se vede că nu se potrivește de loc cu ce scrisese. Grosă obraz.

—0—

Din Pesta se anunță: »Deorece proclamațiunea României iredente s'a introdus în scrisori particulare și încâtva a isbită d'a provoca mișcare între Români din țările ungurești, ministrul de justiție pentru impedecarea celeia a adresat tuturor tribunalelor o ordinațiune circulară, ca scrisorile suspecte ce vin din România să se examineze. Tribunalele sunt provocate să delege în această afacere judecatori de instrucțiune, și magistrilor postali li s'a impus datorința d'a preda astfel de scrisori judecătorului de instrucțiune în timp de 24 de ore. Judecătorul de instrucțiune primesce autorizațiunea d'a deschide fără întârziere scrisorile ce i se prezintă și în casul de lipsă să oprască a fi înmădate. Procuraturile tribunalelor fac propunerile lor cu privire la delegarea judecătorilor de instrucțiune și tribunalele iau hotăriri în această privință. Procuraturile, afară de trei, anume cele din Zălău, Becicherecul mare și Lugos, și-au trimis propunerile lor procuraturii supreme regale.«

—0—

Ar crede cineva, că Maghiarii se gândesc numai la maghiarisarea Ardealului, Bănatului, Maramureșului, Crișanei ș. a. Dar peninsula balcanică unde rămâne? Coloman Szekrenyessy a eșit la ivelă cu ideea, că și această trebură maghiarisată. Intr'o broșură apărută de curând, el pledează, că Ungaria trebuie să ocupe toate țările balcanice până în jos la Balcani, adică și Muntenegru, Serbia, Serbia veche și ș. a. spre ost până la Sofia. Aceste țări trebuie împărțite în opt voivodate, guvernate absolutistic până la complectarea lor maghiarisare și administrate de magnați unguri ca domni feudali. Acesta-i marele plan în trăsuri generale. Se vede că marile strategii al maghiarisării nu cunosc tabula: »Brōsca și Boul.«

—0—

»Luptătorul« dăce, că în ziua de 1 Octombrie, tribunalul de Putna a avut să judece 12 procese de divorț. Tote aceste divorțuri sunt intentate de către sexul cel slab, cel fruos cum s'ar dăce, și pe motivul că le place să trăiască în libertate. Se vede treaba, că femeile de astăzi vor să se emancipeze cu totul. Jugul căsătoriei li se pare greu, érá cel

al concubinagului ușor, dăce »Rēsboiul.« Ce e drept, societatea face progrese imense; se consolidează pe fiecare și!

—0—

Institutul Vautier, care există în Brașov de 30 de ani, s'a distins de către Maiestatea Sa monarhul decorându-se directorea lui cu „Crucea de aur pentru merite.” Această decorațiune s'a înmănat d-șorei Vautier de către prefectul comitatensu în sala de ședințe a reprezentanții orașului Joi în 8 Octombrie st. n. Felicităm și noi pe d-șora directore cu atâta mai vortos, cu cât meritele d-ei se referă mai cu seamă la educațiunea elevilor de naționalitate română, căci aceste au fost totdeauna în majoritate preponderantă.

—0—

Vineri noaptea trenul accelerat ce venea dela Clușiu spre Brașov a suferit o șguduitură așa de tare, încât conducătorul mașinei a trebuit să oprască trenul. Nisce băieți, cari păceau boii la câmp, au fost răsturnat un lemn mare pe șine. Nu s'a întâmplat nici o nenorocire.

—0—

Camera de comerț și industrie din Brașov, cu privire la emisul ministerului imperial de război c. r., aduce la cunoștința cercurilor interesante, că procurarea de pături de érnă, de vără și de cai în anul 1886 pentru armata c. r. se va face pe calea concurenței generale prin oferte în scris. Ofertele, ce au să se facă în sensul incunoștinței date de ministerul imperial de război c. r. au să se înainteze spre înregistrare la ministerul imperial de război până la 30 Noembrie a. c., 10 ore a. m. Incunoștința, în care se cuprind datele despre cantitatea de predat, calitatea, condițiunile contractului ș. a., se pōte vedea în cancelaria camerei de comerț și industrie din Brașov. Afară de acesta, s'a înmănat câte un exemplar reuniunii industriale din Brașov, Sibiu și Sighișoara, precum și magistratului orașenesc din Kézdi-Oșorheiu, și prin urmare se pōte vedea și acolo.

Lupta dreptății contra fărădelegilor.

(Apendice la prigonirea profesorului Lucaci în Sătmăr Nr. 103 din »Gazetă.«)

Domnule Redactor! Vă rog a da loc în prețuita »Gazetă« următoarelor acte cari pot servi de oglindă pentru ilustrarea justiției din acest stat poreclit constituțional, și ne arată în ce mod se respectă legile de către Ungurii »patrioți.«

I.

Nr. 349 ad. ord. — 1885. Boros Bálint, membru al consiliului orașenesc, având în vedere, că Dr. Vasiliu Lucaci, fostul profesor gimnasial, s'a înfățișat în sala adunării orașenesc și a cuprins loc între membrii acestei corporațiuni, se adresază către primarul orașului ca către președintele adunării cu întrebarea, dacă Dr. Vasiliu Lucaci, fostul profesor gimnasial, în urma dispunerii jurisdicțiunii interne este verificat ca virilist, și dacă față cu hotărârea adusă în 6 Iuliu a. c. sub Nr. 259, prin care adunarea dechiară, că pe numitul Dr. V. Lucaci până atunci nu-l vede bucuros în mijlocul său, până când nu se va purifica,

de acuzările publice redicate contra patriotismului său, în fine decât i s'a comunicat acesta mai de multe ori amintitului Dr. Vasiliu Lucaci?

După ce primarul-președinte, ca răspuns la interpelațiunea sus citată dechiară, că hotărârea din întrebare s'a comunicat numitului domn: interelantele dăce, că în aceste împrejurări doresce a face o propunere cu privire la cauza cunoscută a d-lui Lucaci și voiesce ca să și fiă rezolvată, întrebă deci, decât numitul domn, care personalmente este interesat, — pōte fi de față sau nu la desbaterea acelei propuneri.

Punându-se întrebare în această direcțiune din partea președintelui, adunarea unanim răspunde cu nu. Primarul președinte provocă pe Dr. Vasiliu Lucaci să părăsească sala, — după ce i-sa denegat cuvântul unanim, părăsește sala declarându: »Acuși mă voiu reintorci.«

După depărtarea d-lui Dr. V. Lucaci, își prezintă Boros Bálint propunerea înșinuată.

Înainte de toate face o reprivire propunătorului, asupra ținutei Românilor manifestată de prezintă și între aceste și asupra cauzei d-lui Lucaci.

Atitudinea lui provocătoare și acuzările redicate contra lui, ca contra unui nepatriot, de cari nicidecum nu voiesce a se curăți, au adus cu sine hotărârea, de sub Nr. 259 din 6 Iuliu a. c.

Atunci când comitetul orașenesc a făcut declarațiunea, că până ce Dr. Vasiliu Lucaci nu se va purifica de acuzările redicate contra lui, până atunci nu-l pōte primi bucuros și nu-l vede bucuros în cercul său, adunarea a fost în acea convingere, că un om cult față cu o asemenea hotărâre, care este de natură eminentă, socială, și care față de densus s'a adus într'o formă de totu crutătoare, își va fi cunoscând datorința sa, și va fi înțelegând ponderositatea ei. Nutrita speranță nu s'a implinit, însă căci în loc, de a satisface condițiunii sale Dr. Lucaci a fost destul de îndrăzneț de a se prezenta în această adunare.

Având în vedere că a renunțat la postul de profesor la Lonsot, unde a fost numit de guvern în urma repășirii sale (dela Sătmăr); având în vedere că din interesul legăturilor secrete, a primit stațiunea cu beneficiul prețesc de Sisiesci, perșându-și dreptul legal, pe baza căruia i s'a stabilit valoarea de virilist din partea guvernului; având în vedere mai departe, că decât vom abstrage, dela aceste împrejurări și vom voi să păstrăm curățenia simțământului moral cum proclamațiunea îndrăzneț a irredentei valahe provocă la răcolă, incendiu și ucidere contra unguismului, proclamațiunea care numai mai nainte ne-a vătămat până la sânge; considerându, că amicii acestei irredente sunt destul de audaci a veni și în corporațiunea reprezentanților societății maghiare și a-o insulta cu totă îndrăzneț: din toate aceste considerante propune, ca în puterea datorinței morale ce-o are față cu decisiunea adusă în 6 Iuliu sub Nr. 259, care a fost primită ca co-

FOILETONUL.

Serean și Dorean.

(Poveste de I. P. Reteganul.)

Dăce că a fost odată ca nici odată, că de n'ar fi fost nu s'ar povestit, că dōră nici eu nu-să de când cu povestile, ci-să mai dincōce c'o și—două, mai dincolo cu vre-o nouă.

A fost odată un împărat, dăr apoi să scii că a fost împărat, nu tândal, și avea o împărătesă atât de frumoasă, încât și stelele de pe cer se temeau a se uita la ea, de frică că o vor deochia. Apoi cât era de frumoasă, atât era și de prețioasă, numai ceva cam mărăț; dăr nici nu-i sta rău, că dōră de aceea era împărătesă. De altcum și ea era femeie și, ca toate femeile, cam pōtărăț. Odată visază noaptea, că ea mănca peste, și dimineța și trimite pescarii să-i aducă peste. Ce nu ar face cei mai mici, numai să implinescă voia celor mai mari? Încă le pare bine când le pot implini voia. Așa bieții pescari luară de-a-rëndul, unii apele curgătoare, alții apele stătătoare, și alții alergau chiar la mare; care de care se grăbi a aduce pesci mai frumoși și mai îngrabă. Totuși numai unul putu veni mai întâiu, și ceilalți după aceea. Cel dinteu pescar aduse numai un pește, o mrână de aur. Când o vădu împărătesă, i se umplu inima de bucurie și cinsti pescarului doi bănuși și-și ia tutun (tabac). Apoi dete mrâna la bucătăresă să i-o gătescă, coala domnesce, ca pentru o împărătesă, să o fiarbă în borșu prospăt și să i-o aducă caldă pe mesă. Bucătăresă, care era țigancă, se pricepea bine să facă mâncările după gustul împărătesei, și făcu ea chiar după cum căpăta poruncă, apoi intră în curtea împărătesei cu peștele gata. Și mănca împărătesă și atât de tare îi plăcu, totă mrâna, dăr temându-se să

și bucătăresă, și și ei îi plăcu foarte mult, că dōră mrâna nu-i fie ce pește! Și adună apoi oșele frumuse și le dădu unei cățelușe să le mănance, și mănca cățelușă oșele toate, și și ei așa de mult îi plăcu, încât mai o oră întregă se totu linge pe buze.

Dăr povestea numai de aci se începe! Împărătesă v'am spus, că era foarte frumoasă, dăr trebuie că era și foarte tână, căci scii dicala: copii buni și babe frumoșe nu se vedu nici rar, necum desu! Drept, că împărătesă noastră din poveste era tână, nici nu avuse copii până atunci. Și cum mănca mrâna aceea, se simți grea, împovărată; totu asemenea se simți și bucătăresă, țigancă; cățelușă încă porni grea de când măncase oșele.

Nu trecu mult după aceea și înălțata împărătesă era mamă; născu adică un pruncuț ca un ângeraș de frumos și cu pērul de aur. Fiind că îl născuse sēra, îi puse numele Serean. Numai decât în dimineța următoare născu și jupneasa bucătăresă un copil chiar ca al împărătesei, și fiind că-l născuse dimineța în țori de țori, îi puse numele Dorean. Colo cam cătră amēdă fetă cățeuă patru căței frumoși cu pēru de aur.

Totă lumea vedea, că aci este ce este, adică s'a întâmplat ce s'a întâmplat. Și toate erau voioșe de feți lor și toate îi iubau de o potrivă de mult și la fiecare i se părea că alu ei e mai frumos. Alu împărătesei însă cu greu cred că ar fi fost om în lume să-l deosebescă de alu bucătăresei, pōte așa dōră, decât ar fi spus ei care alu cui este.

Dar minunea, minunilor! Pruncii acei doi, adică alu împărătesei și alu bucătăresei nu supseră decât o și și îndată au luat arme și și-au chemat cei patru căței și hai la vână. Și le era lesne să mērgă, că dōră de aceea erau nēzdrăvni.

Împărătesă însă, ca femeile, nu prea vedea cu ochi buni pe bucătăresă de când avuse copilul, cu deosebire căci era țigancă, ér copilul era întru toate ca alu ei. Dai ca totu să scie lumea care-i fiul împărătesei și care-alu țiganei, ceru sfat dela o babă, că ce are de făcut?

Baba ca toate hărăncile de fermecătoare, stătu pe împărătesă ca, îndată ce va veni copilul acasă, să-l infiereze cu un fier roșu în frunte ca să-l cunoscă totă lumea și ea. Și ascultă împărătesă de babă, și băgă un fier în foc și când veni copilul acasă, i-l apăsa în frunte ca un sigil; de bună seamă că copilul nu a știut gândul mamei sale, că altcum pōte se păzea. Când îl fripse însă cu fierul în frunte, țipoti de durere și îi dăse: »Maică îți stricași norocul, că pe mine atâta mă mai veți!»

Apoi merse și chemă pe frate-său și pe cei patru căței și dute dorului, nici nu se mai uită înapoi.

Și s'au dus acei doi frați multă lume împărăț, ca D-șeu să ne ția, că cuvântul din poveste, mai nainte este, mândră și frumoasă, s'ascultați și d-vōstră. Și s'au dus până la nisce cruci de drum, acolo s'au oprit au mai vorbit puțintel, și apoi scōse Serean din buzunar o naframă (batistă) albă și o dete lui Dorean dăcându-i: »Când vei vedea tu frate trei picături de sânge pe naframa aceasta, atunci să scii că sunt mort și să vii în urma mea să mă cauți.« Apoi s'embrășară și se sērutară, despărțindu-se amēnduoi în două părți și luând fiecare câte doi câni cu sine, unul pe »Né aude,« și »Né vede,« altul pe »Né ușor ca vântul,« și »Né greu ca pământul,« căci așa puseră ei numele la câni lor.

Și s'au dus fiecare înainte pe drumul pe care apucase. Sērii ajunse pe drumul său până pe înșerate chiar în marginē unei păduri. Aci stătu locui, adună lemne și găteje și făcu un foc mare, că înnar, cremene și iască avea de acasă. După aceea

rectă și a fost aplaudată de întreaga țară, și care trebuie să o sântescă cu toții, adunarea să anunțe că cu Dr. Vasiliu Lucaciu la o masă nu va șede, — și să îndrumeze pe primarul ca pe Lucaciu la alte ședințe să nu-l mai invite.

Decisiune. Adunarea primesce cu aprobare unanimă propunerea făcută, și cu unanimitate anunță cu privire la împrejurarea că Dr. Vasiliu Lucaciu, fost prof. gimnasial față cu acușările ridicate în public că este nepatriot, nici n'a încercat a se purifica, și așa n'a făcut destulul condițiilor ce i s'au pus în hotărârea din 6 Iuliu sub Nr. 259, că adunarea cu densusul la o masă nu va șede, și îndrumază pe primarul ca pe densusul la alte ședințe să nu-l invite. Contra acestei hotărâri numai extradominiu se poate apela. Cetindu-se îndată hotărârea prezentă, adunarea declară de verificată, cu publicarea respective cu estradarea ei se îndreptăzintă primarul. Din adunarea comitetului orașenesc ținută în Satu-mare anul 1885 luna Septembrie 7, *Körösmezej* notar.

Din jurul A-Juliei. 17 Octomvre.

(O păcălitură. Afacerea cu dinamita aflată la popa din Ighin. — Armata împărătească.)

În foia din Aiudă »Közérdek« a apărut o notiță sub rubrica »răspuns nobil al unei femei române către iridentistii«. În această se dice, că Anastasia Stirbu n. Țușianu din comuna Șardu (lângă Alba-Iulia) și-ar fi donat totă moșia ei, fostă jobăgăscă, grofului Teleki, ba și fiului oficialului acelui grof cu numele Kozma i-ar fi donat un arătoriu în preț de 320 fl. »decă iridentistii români etă ce răspuns capătă.«

Acastă scire publicată în 12 Octomvre a. c. st. n. îndată fu reproducă și de alte foi ungurești și astfel își făc cursul patriotic.

Spre orientarea publicului român, fac cunoscută cumcă istoria cu donațiunea este o păcălitură, căci numita femeie n'a avut nici moșia jobăgăscă, nici că are vr'un petec de pământ intabulat pe numele ei, decă s'a împlinită dăsa ungurească. »Nesze semmit, fogd meg jol.« Decă domni noștri stăpânitori merg până la atăta, încât și cu astfel de »donațiuni« voescă să facă svon și să împrăse în noi, apoi trebuie să credem că am ajuns deja la cota veacului. O foie redigată de notarul prim al comitatului, precum este »Közérdek«, ar trebui să fiă scrisă într'un ton mai urban față de preponderanta populația română a comitatului și rele semne sunt, când această foie sumuță mereu contra poporului român din acest comitat precum făc și astă vără cu »cultul divin al bisericiei orientale«, ș. a. carl jurstări numai atăta dovedesc, cumcă d-lu protonotariu este însufleșit de dușmănie contra neamului românesc, care calificăciune nicidecum nu convine cu oficiul ce-l ocupă.

Anastasia Stirbu i-a păcălit pe »domni«, donându le o moșie din lună, dar nu din otarul comunei Șardu.

În afacerea cu cele 4 »patrone de dinamită« dela Ighin s'a fost arestat păzitorul de păduri erariale *George Borza* din Abrudă și parochul din Ighiu *I. Maxim*. Spre lămurirea lucrului a venit o comisiune dela tribunalul special din Târgul-Mureșului la A-Iulia și după

o cercetare minuțioasă s'a dovedit nevinovăția lor și acum sunt pe picior liber.

Cu ce minei se folosesc contrarii noștri, numai ca să potă pune în mișcare armata împărătească asupra noastră, precum se întâmplă erl cu cele 2 companii de cătane (soldați) trâmise la Zlatna și Ighiu din cauza unor calumnii spurcate, der D-șeu și lumea ne este martoră, că suntem pe nedrept puși la gona. — R.

Perchisițiunii în Munții Apuseni.

Abrudă-sat 17 Octomvre 1885.

Domnule Redactor! Perchisițiunile de casă și arestările preventive s'au început și pe la noi prin organele administrative și justițiare, și încă cu o vehemență ne mai pomenită în analele justiției.

Un subforestier erarial, — carele și-a frânt piciorul în esertarea oficiului său și carele de 9 săptămâni zace în pat desperat — în zilele trecute expedă o ladă golă unui preot cunoscut, spre a-i trimite puțin struguri, scriindu-i și unele lucruri amicabile. Un Ungur — importat aci nu știu din ce ținuturi ungurești — carele cu orl ce preț ar voi să-și ocupe locul observând expedarea lăzii goale și trimiterea scrisorei numai decă face arestare vestitului preot din Ighiu Köblös, carele așteptând pe cărașu în drum, îi confiscă lada și scrisora, și probabil sub pretest, că în aceea ar fi fostă dinamită, și că expresiunile din scrisore ar masca folosirea dinamitului, numai decă prin stafetă le trimite judecătoriei de ocol din Abrudă, spre a face perchisițiune în casa și cancelaria respectivului angloiat.

Acum se începe scena cea mai înflorătoare. Judele inquirator scormonesce toate unghiurile din locuința și cancelaria respectivului, îi derangă toate vestimintele sale și ale soției, precum și așternutul de pat, și ce se vede: nu află decă 5—6 fire de mărșă de pușcă, de carl densusul ca vânător totdeauna a avut la casă. Stând lucrul astfel totă lumea, chiar și gendarmii asistenți se așteptau la depărtarea comisiunii, fără a mai face vre-un svon.

Judele investigator însă și-a ținut de datorință »patriotică« și oficiasă, pe respectivul angloiat a-l ridică din pat prin asistenții săi, a-l transporta la judecătorie, și de acolo după un scurt interogator a-l trimite prin mijlocul pieții în temnița comună de aci, petrecut de 3 gendarmi și un haiduc cu baionetele scose, probabil temându-se că va fugi, deși un picior nu-l poate mișca.

Acum pe lângă totă intervențiunea d lui advocat A. Filip, bietul subforestier nu numai, că nu s'a eliberat, ci noptea cu piciorul legat și numai în vestiminte de vără fu escortat de gendarmi în temnița din Alba-Iulia, de unde apoi după vre-o câteva zile fu eliberat, neputându se constata nimica în contra densusului.

Etă, Domnule Redactor, cum stănu noi cu siguranța persoanei și a onorei în această țară, pentru susținerea căreia ne jertim sângele și averea. Acastă procedere a judeului inquirator a indignat chiar și pe confrății lui maghiari de aci, eră populațiunea din munții apuseni a început a cugeta mult și serios asupra situațiunii.

În zilele trecute s'a făcut perchisițiune la casa

d-lui *G. Damian*, paroch în Zlagna, căruia i-a confiscat — în lipsa altor scripte — toate scrisorile familiare.

Bruno.

SCIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alu »Gaz. Trans.«)

BUDAPESTA, 20 Octomvre. — Părechea princiară de coronă a sosit așă dimineță din Gurghiu și a vizitat înainte de amădi expozițiunea; plecă după amădi la Laxenburg.

SOFIA, 20 Octomvre. — Guvernul bulgar a făcut cunoscut reprezentanților marilor puteri, că se supune necondiționat hotărârilor Europei.

Faimele neliniștitoare ce s'au lățit au îndemnat pe principe de a se reîntorci grabnic la Sofia. S'au trimis trupe la granița sârbescă.

NIȘU, 20 Octomvre. — Regele Sârbilor a împărțit prințului Alexandru al Bulgariei, că nu va primi misiunea bulgară ce a fost trimisă la densusul, al căreia scop este fără îndoielă numai d'a provoca pe Regele Sârbiei să întreprindă o acțiune comună cu Bulgaria în contra Turciei. Se dice, că toți țăriștii străini au fost espulsați din Sârbia.

PARISU, 20 Octomvre. — Resultatul alegerilor este următorul: s'au ales în total 200 conservativi și 384 republicani.

DIVERSE.

De ce nu bé părintele vinu roșu. — Un episcop întrăba pe băiat, care era la unu din călugării episcopiei: Băiețu, unde duci tu cismele acelea în toate zilele? — În târg. D'apoi în toate zilele? În toate zilele pe vremea când mama aduce plăcinte părintelui. — D'apoi eu rup cismele părintelor de ochii plăcintelor. — Ba cismele sunt bune. — Apoi, de ce le duci în târg? — Să cumpăr vin. — În cisme? — Ba în sticle. — Da unde s'au sticlele? — În cisme. — Da de ce duci sticlele în cisme? — Să nu se deoche vinul. — Da de care vin cumperi tu? — Vin alb dela »Leu și cărnăț.« — Cumpăr der vin roșu, că decă e roșu, nu se deoche. — Nu bea părintele roșu, că i se boescă (roșescă) mustățile și i se opresce în față. — Spune-i să-l bea cu o țevișoră. — Cu o țevișoră bea părintele numai apă. — Da de ce? — Să nu-i plesnescă buzele de vânt. — Va să dică, părintele are multe meșșuguri, da? — Da. Părintele totdeauna botăză toate lucrurile rele în bune, și le face bune după nume. — la spune mi și mie, cum face părintele? — Când are »mămăligă«, o botăză în »budincă« și când are »știucă«, o botăză în »curcă«; precum și Preșșinția voastră l'aț botăzat din Gavrilă al lui Ionu, în Galactionu. — »Telgrph.«

Pentru durerea de dinți. — Tutturoră acelora, carl suferă de dinți, le recomandăm următorul remediu sigur, care îi va face să nu mai recurgă la terul dentistului: Luați 6 grame cloroform, 2 grame laudanum, 10 grame tinctură de Belzuin și amestecați le într'o sticlă bine astupată. La casă de nevoe, înmuiați o bucată de bumbac în licorea această și puneți-o în interiorul dintelui găurit, sau acoperiți dintel care vă dore, sau chiar puneți peste gingia unde simțiți durerea mai tare. După puțin timp durerea se va alina ca prin minune, și arare orl veți fi constrâși să mai repetați operațiunea.

Editor: Iacob Mureșianu.

Redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșianu.

impușcă numai decă un iepure, îl jupul de pele și întindându-l în frigare îl puse lângă foc să și-l frigă. Căni erau lângă el, culcați pe labe, se uitau cu poftă la iepure și abia așteptau să se frigă, căci sciau ei că nu va mânca stăpânul din iepure fără să le dea și lor. Când era iepurele fript cu de jumătate, au Șerilă dintr'un copaciu, ce era mai aproape, glas de babă clăntăind din dinți și dicend: »Vai frigă mi-e, aci îngheț.« Deocamdaia tăc Șerilă, bine sciind că a răspunde dintr'odată nu-i cu sfat, dar după ce baba mai duse odată și de două orl, că-i e frig, îl prinse mila și-i duse cu blândețe:

»Decă ție frig, vino de te încăldește.« Atunci baba duse: »Dar cum nu a-și veni, ci mi-e frică de căni; dară na ție cești doi perșori ai mei și-i aruncă pe cei doi cănișori ai tăi, să-mi dea pace.« Feciorul luă cei doi perșori ai babei și-i aruncă pe cănișorii lui, și când îi aruncă, duse baba din fârfu copaciului: »Lanț pe cănișorii tăi!« și nici nu băga feciorul de seamă cum din căni se făcă bolovan, adecă impetrită.

După ce se apropiă baba de foc, încep și ea să frigă un brosciu mare într'o frigare totă dicend: »Cine frige iepure va mânca brăscă, și cine frige brăscă va mânca iepure.« Și când duse așa, făcea pleosc cu brosciuul ei preste iepurile lui Șerean. Când băgă Șerean de seamă mișelia babei, se mânia foc, apucă frișărea cu iepurile fripte cum era și pleosc babei peste braz, dicându-i mănios: Mânăncă-lu cu neamul tău, decă mi-l spurcași. Baba încă se mânia, apucă însă iepurile și-l mănă dicend lui Șerean: »desbracă-te dragul mătusei, că de nu mă satură cu iepurile te mănăncă și pre tine.« Atunci el strigă odată: »Né unde, Né vede!« Dar căni nu mișcau din loc, erau piétră ca péra! Apoi baba-l mănă totă, cum mănă ulul pe un pui de porumb și oșele i le puse într'o butoră (scorbura).

Atunci Șerean se uită la năframă și vedend pe ea trei picături de sânge duse: »Șermanul frate-meu, cine scie unde a murit și de ce bolă.« Și merse să-l caute. Și merse și merse multă lume împărăția, ca D-șeu să ne ție și mergea mănăncă pământul, și tot i se pare că mergea prea încet.

Intr'un târziu, pe sfințitul sôrelui nimeri to-mai la locul unde posesise și frate-său. El de bună seamă că nu scia, că dora acolo a perit frate-său, ci se hotărî numai din întâmplare să rămână acolo preste nopte, fiindu-i grăză a intra în pădure acum în cap de nopte. Vedă acolo o vétră de foc părăsită și doi bolovan mari lângă ea, încă începuse a eși erbă prin vétră cea de foc, că dora era o vreme de când nu făcuse mîmenea foc acolo. Aduna și el lemne și vrăscuri, făc un foc mare și merse să impușce ceva. Și impușcă el un iepure frumos, apoi îl jepui de pele, îl curăți frumos și-l întinse într'o frigare să-l frigă. Când era fript ca de jumătate, numai ce aude dintr'un copaciu: »Vai de mine frigă mi-e. n'ai face bine să mă lași să mă încăldeșc la focul tău?« Șerean, om milos, duse babei numai decă: »Hai și te încăldește, decă ție frigă că dora nu postesc să aduc focul la tine.« Baba însă hôtă, voia să facă și cu acesta ca și cu frate-său, decă duse linișor și nu scia babei: »Dară cum n'ăș merge, dragul mătusei, der mă tem de căni; ci na doi perșori de ai mei și aruncă-i pe cei doi cănișori ai tăi, că apoi viu.« — »Adu-i încă.« duse Șerean, și baba i aruncă perșorii jos, er el și luă și-i aruncă în foc. Baba creșă însă că el i-a aruncat pe căni. Acum se cobori baba din copaciu și se puse lângă foc, apoi își scote o brăscă mare urită, o puse în frigare și dă a o frige. Der când duse mai înteu: »Cine frige brăscă, va mânca iepure, și cine frige iepure va mânca brăscă,« atunci Șerean strigă odată la căni: »Né ușor ca vântul, Né greu ca pământul,«

luați-mi-o și mi-o întindeți câtă o țară.« Baba dă să dică: »Lanț pe cănișorii tăi, der atunci cănișorii mi-o luă și mi-o înhățară, că strigă hôrca de gândeai, că trage de môrte. «Fii bun, om de omie, lasă-mă nu mă omori, că eu am omorit pe frate-tău, der eu îl voi și invia.« Și se invia Șerean, și strigă cănilor să-o mai slăbescă, er baba scose oșele din butoră (scorbura), și puse oșă la oșă, încheiatură la încheiatură, apoi merse la lacul Zirelor (Zirelor) și Șerean cu cănișorii totă ea, și aduse dela lacul Zirelor într'o mână apă viuă și într'o mână tină, (noroiu, glod) și unse oșele cu tină și creșă pe ele carne și piele, le stropi cu apa cea viuă și invia Șerean mai frumos de cum a fost. Șerean, când se deșteptă somnuros frecându-se la ochi, duse către frate-său: »Vai, frate, da greu mai adormisem.« — »Greu, șeu, îi răspunde Șerean, că de nu eram eu dormii în veci.« Apoi îi spuse întâmplarea și veninduși în fire Șerean își aduse aminte de toate blâștămiile babei și duse aspru, ca omul când îi cătrănit: »Babo, scolă-mi cănișorii, că de nu totă praf și cenușă te fac.« și făc baba ce scia și invia și cănișorii, apoi strigă Șerean la căni: »Né vede, Né aude, Né ușor ca vântul, Né greu ca pământul.« luați-mi-o și mi-o întindeți câtă o țară, apoi mi-o lățiți câtă o mare, și mi-o aruncați în slava cerului, și er o coboriți în fundul pământului, nici de nume să nu-i mai aușim, că a voit să ne pună capul la toți, dar îl vom pune noi p'alu ei!« Și o apucară cănișorii și unde nu mi-o întinșă, dar unde nu mi-o lățiră apoi mi-o aruncă în slava cerului și de acolo cădă în fundul pământului și totă sfărâmă și bucată se făc, și din ea nimic nu se alesc.

Apoi frății nu se mai despărțiră ci mersă împreună și de n'au murit și astăzi trăesc; cine ar vrea ca povestea lor să fiă mai lungă, mergă după ei și-i ajungă!

Cursul la bursa de Viena

din 19 Octombrie st. n. 1885.

Table with financial data for Vienna, including gold and silver rents, exchange rates, and various securities.

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 5 Octomvre st. v. 1885.

Table with financial data for Bucharest, including exchange rates for various currencies and securities.

Cursulu pieței Braşov

din 20 Octombrie st. n. 1885.

Table with market data for Braşov, including exchange rates for various currencies and securities.

Numere singuratică à 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se pot cumpăra în tutungeria lui I. GROSS.

Iosif Both,



ceasornicar, optician și mecanician

IN BRAȘOVU,

strada poștei Nr. 661.

recomandă depositul său bine asortat de

ceasornice de Helveția, pendule, ceasornice în provas

și de Schwarzwald,

apoi toate produsele optice,

mai cu seamă OCHELARI și lufniți optic-periscopice de aur, argint, nicel, oțel ș. a.

Se recomandă și la furnisare de

orologie pentru biserici

de construcție escelentă, în fine spre așezarea de telegrafuri de odăi și de legături telefonice

TÔTE REPARATURILE DE RESORTU

se efectuează iute și estin cu garanția.

Loteria ESPOȘIȚIUNEI DELA BUDAPESTA.

Aducem la cunoștința generală, că pentru comoditatea onor. publică am predat

DEPOSITUL PRINCIPALU

al LOSURILOR NOSTRE DE ESPOȘIȚIUNE,

agreate de toți casei de schimb a d-lui

Frideric Orendi, strada Teatrului No. 94.

Onor. publică află aici un sortiment escelent de numere și serii până la ziua tragerei, adică 31 Octomvre 1885 inclusiv.

Prețul neînsemnat al unui losu à 1 fl. și 11 bucăți numai cu 10 fl., recomandă o participare cât mai viuă la această loterie bine provădată cu câștiguri foarte însemnate

Câștigul principal singur fiind de fl. 100,000 și împărțit cu totul în 4000 câștiguri.

Onor. publică își împlinesc printr'o participare cât mai viuă la această întreprindere a țării totodată și o datorie patriotică, care servește de decorație fiecărui patriot.

Cu distincă stimă.

ADMINISTRAȚIA LOTERIEI espoșitiei regnicolare de Budapesta din 1885.

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a tei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with train schedules for various routes including Predeal-Budapesta, Teiuș-Arad-Budapesta, and Timișoara-Arad. Includes columns for train types, departure times, and arrival times.

Nota: Orele de noapte sunt cele dintre liniile gróse.